

**FLACIUS:
MEMORIJALNA ZBIRKA
MATIJE VLAČIĆA
ILIRIKA U LABINU**

TULLIO VORANO
Narodni muzej Labin
Labin

Premda je Matija Vlačić Ilirik (Matthias Flacius Illyricus) napisao vrlo impozantan broj djela, njega samo uvjetno možemo smatrati književnikom.

Cjelokupno njegovo izuzetno opsežno i raznovrsno književno i znanstveno stvaralaštvo bilo je usmjereno na obranu i opravdanje protestantizma. Vlačić je prije svega bio teolog, filozof, filolog, historiograf, ukratko, humanist najširih obzora.

Ante Bilokapić, koji je dosad sastavio najcjelovitiji popis Vlačićevih djela, u svojoj doktorskoj disertaciji čiji naslov u prijevodu glasi *Književna djelatnost Matije Vlačića Ilirika (Attività letteraria di Mattia Flacio Illirico 1520-1575)*, Teološki fakultet unutar Pontificiuma atheneuma Antonianum, Rim, 1981.), navodi oko 300 Vlačićevih djela.

Bilokapić svrstava Vlačićeva djela u ove skupine:

- povijesnu
- biblijsko-egzegetsku
- teološku
- polemičko-propagandnu
- autobiografsku
- skupinu djela različitog sadržaja.

Svaka je skupina razrađena u podskupine, ovisno o tematici.

Vlačićeva domovina raspolaže otprilike samo trećinom njegovih djela. Ponajviše ih ima Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (prošle godine 77 knjiga, a sada više od 80, jer stalno obogaćuje svoj fundus), zatim Knjižnica HAZU u Zagrebu, Metropolitanska knjižnica u Zagrebu, Sveučilišna knjižnica u Puli i Bogišićeva knjižnica u Cavtatu.

Labin, u kojemu Matija Vlačić rodio 3. ožujka 1520. godine, 1970-tih godina nastojao se na dostojan način odužiti svom najvećem sinu. Tako je na inicijativu Katedre Labinske republike 1970. godine postavljena spomen-ploča u povodu 450. obljetnice Vlačićeva rođenja. Ploča je postavljena na fasadu zgrade obitelji Francovich. Naime, ta je obitelj bila u srodstvu s Vlačićima. Matijin otac Andrija koristio se dvama prezimenima – Francovich i Vlacich, pa su stari istarski pisci Vlačića nazivali Francovichem. Istih, 1970-tih godina labinski kipar Mate Čvrliak izradio je u kamenu, u prirodnoj veličini, spomenik Matiji Vlačiću, koji je postavljen podno staroga Labina, u blizini crkve sv. Kuzme i Damjana.

Skupština općine Labin, u dogovoru s Ministarstvom kulture RH, odlučila je urediti u Labinu memorijalnu zbirku Vlačiću, pa je otkupila i obnovila zgradu Francovich, a Narodnome muzeju Labin dala zadatak izrade memorijalnog postava.

Muzej je izradio zanimljiv i za to vrijeme prilično suvremen muzejski postav, na otprilike 75 m², bez upotrebe i posjedovanja ijednoga Vlačićeva originalnog djela. Zadatak je obavljen prema koncepciji profesora Matka Rojnića, tadašnjeg ravnatelja Nacionalne i sveučilišne knjižnice, koju je doradio njegov suradnik knjižničar Šime Jurić.

Slika 1. Spomenik Matiji Vlačiću, rad kipara Mate Čvrljaka

Naravno, presudno je bilo sudjelovanje djelatnika Muzeja, a osobito je došla do izražaja domišljata i nadahnuta likovna obrada Eugena Kokota, labinskoga akademskog slikara i restauratora, sadašnjeg profesora ALU u Zagrebu.

Rušenjem pregradnih zidova prostor je prilagođen postavu, ali je istodobno i postav prilagođen prostoru. Tako je postojeći luk, kao svojevrsni trijumfalni luk koji u postavu ne veliča Gospodina već Vlačića i njegov rodni zavičaj, oslikan motivom vinove loze i smokvinim lišćem.

Sam element luka iskorišten je u projektiranju i izradi izložbenih vitrina i panoa.

Pod je keramičkim pločicama podijeljen na pravilna polja, kakva su nekada imali, doduše drveni, podovi kojima se Vlačić kretao. Prozorsko okno, kroz koje dopire najviše dnevne svjetlosti, ostakljeno je staklom koje podsjeća na srednjovjekovne ostakljene površine.

Dakle, u cjelini i u svakom detalju nastojao se dobiti ugodan i skladan memorijalni postav koji je službeno otvoren krajem 1975. godine, čime je svečano obilježena 400. obljetnica Vlačićeve smrti.

Smatram da je na taj način nastao muzejski sadržaj koji i danas, tri desetljeća nakon otvo-

renja, nije ništa izgubio od svoje dojmivosti, svježine i kreativne interpretacije. Stoga držim besmislenom i neopravdanom svaku inicijativu ili prijedlog za njegovo preseljenje u neki drugi prostor. Naravno, to ne znači da je postojeći sadržaj okamenjen i da ne može doživljavati promjene. O tome također razmišljamo, pa smo upravo stoga nedavno uputili Ministarstvu kulture RH zahtjev za novčanom potporom radi opremanja i osposobljavanja posebnog info-kioska, poput onoga koji smo ove godine postavili u novome muzejskom

Slika 2. Zgrada Francovich u kojoj je smještena Memorijalna zbirka

Slika 3. Stalni postav memorijala

postavu u Muzeju, s kronološkim pregledom povijesti Labina.

Time valja dodati da je Vlačićeva zbirka stalan poticaj za organizaciju međunarodnih stručnih skupova jer je i u svijetu interes za Vlačića iznimno velik.¹

Jednako tako zbog Zbirke postoji stalna potreba za prikupljanjem dokumentacije o Vlačiću, kao i za otkup njegovih kapitalnih djela.²

FLACIUS: THE MEMORIAL COLLECTION OF MATIJA VLAČIĆ ILIRIK IN LABIN

In 1975 the National Museum in Labin opened the permanent memorial exhibition of Matija Vlačić Ilirik (Matthias Flacius Illyricus) to mark the 400th anniversary of his death. Although Vlačić wrote more than three hundred various works, we can only tentatively call him a literary author. He was primarily a theologian, a philosopher, a philologist and historiographer, in short a humanist with the broadest possible interests. The Labin Municipality and the Ministry of Culture insisted on a memorial collection for this great figure in European thought in Labin. The Museum complied with an interesting museum exhibit without any of Vlačić's original works. The task was accomplished by relying on the concept put forward by Matko Ronjić, then the director of the National and University Library, with additional work done by his associate Šime Jurić; crucial was the effort on the part of the Museum staff and, in particular, the ingenuity and inspiration of the visual treatment by Eugen Kokot, the artist and restoration expert from Labin, now a professor at the Academy of Fine Art in Zagreb. This created an exhibition that even today, three decades after opening, has not lost any of its impressive nature, its fresh and creative interpretation.

¹ Međunarodni znanstveni skup *Matija Vlačić Ilirik*, Labin, 20. - 21. travnja 2001. (zbornik radova tiskan je 2004.); Drugi međunarodni znanstveni skup o Matiji Vlačiću Iliriku, Labin, 27. - 29. travnja 2006.

² Labinski muzej otkupio je komplet *Magdeburških centurija i Clavis scripturae sacrae*.